

Fimmtudaginn 16. nóvember 1995.

Nr. 369/1995.

Íslandsbanki hf.

(Jón G. Briem hrl.)

gegn

Eignasjóðnum hf.

(Björgvin Þorsteinsson hrl.)

Kærumál. Frávísunarúrskurður felldur úr gildi. XVII. kafli laga nr. 91/1991.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Garðar Gíslason, Arnljótur Björnsson og Gunnlaugur Claessen.

Sóknaraðili skaut málinu til Hæstaréttar með kæru 30. október 1995, sem barst réttinum ásamt kærumálgögnum 10. nóvember sl. Kæruheimild er í j-lið 1. mgr. 143. gr. laga nr. 91/1991 um meðferð einkamála. Sóknaraðili krefst þess, að hinn kærði úrskurður verði úr gildi felldur og málinu vísað heim í hérað til löglegrar meðferðar. Þá krefst sóknaraðili málskostnaðar í héraði og fyrir Hæstarétti.

Varnaraðili krefst staðfestingar hins kærða úrskurðar og kærumálskostnaðar.

Með kaupsamningi 20. júlí 1990 seldi Gerði hf. hluta af fasteigninni Hjallahrauni 4, Hafnarfirði, en félag þetta hafði tekið að sér að reisa hús á lóðinni með samkomulagi við Börk hf., sem hafði lóðina á leigu. Kaupandi var varnaraðili, sem þá bar nafnið Hrímfell hf. Umsamið kaupverð var 10.922.343 krónur, og skyldi hluti þess greiddur með yfirtöku skuldabréfa, sem þá höfðu ekki verið gefin út.

Hinn 30. maí 1991 gaf Börkur hf. út sex samhljóða skuldabréf til Gerðis hf., hvert að fjárhæð 500.000 krónur, tryggt með þriðja veðrétti í fasteigninni Hjallahrauni 4, Hafnarfirði, eignarhluta 0104. Fjögur af bréfum þessum framseldi Gerði hf. sóknaraðila 13. og 19. ágúst 1991. Hin veðsetta eign, sem stóð til tryggingar greiðslu samkvæmt bréfunum, var seld nauðungarsölu 25. nóvember 1993. Kaupandi var sóknaraðili með boði að fjárhæð 5.500.000 krónur. Samkvæmt áritun sýslumannsins í Hafnarfirði á umrædd skuldabréf, sem framseld voru sóknaraðila, komu 2.263.044 krónur til greiðslu upp í kröfu samkvæmt bréfum þessum.

Í máli þessu krefur sóknaraðili varnaraðila um greiðslu eftirstöðva samkvæmt áðurnefndum skuldabréfum og byggir á því, að varnaraðili hafi yfirtekið skuldina. Samkvæmt sundurliðuðu yfirliti sóknaraðila er fjárhæð eftirstöðva 1.243.056,50 krónur, sem eru stefnukröfur málsins.

Sóknaraðili höfðar málið sem skuldabréfamál eftir XVII. kafla laga nr. 91/1991 um meðferð einkamála, en málsaðilar deila um, hvort málið sæti slíkri meðferð. Það álitaefni eitt sér getur ekki varðað frávísun málsins, heldur einvörðungu, hvort frekari vörnum verði komið að en leiðir af ákvæðum 118. gr. laga nr. 91/1991. Þá þykir málshöfðun sóknaraðila ekki að öðru leyti háð slíkum annmörkum, að varðað geti frávísun málsins. Samkvæmt þessu verður hinn kærði úrskurður felldur úr gildi og lagt fyrir héraðsdómara að taka málið til efnismeðferðar.

Varnaraðili greiði sóknaraðila kærumálskostnað, svo sem í dómsorði greinir.

D ó m s o r ð:

Hinn kærði úrskurður er felldur úr gildi. Lagt er fyrir héraðsdómara að taka málið til efnismeðferðar.

Varnaraðili, Eignasjóðurinn hf., greiði sóknaraðila, Íslandsbanka hf., 70.000 krónur í kærumálskostnað.

Úrskurður Héraðsdóms Reykjavíkur 24. október 1994.

Mál þetta, sem tekið var til úrskurðar 18. þ. m., er höfðað fyrir Héraðsdómi Reykjavíkur af Íslandsbanka hf., kt. 421289-5069, Kringlunni 7, Reykjavík, gegn Eignasjóðnum hf., kt. 640169-2579, Aðalstræti 9, Reykjavík, með stefnu, áritaðri 23. mars sl., sbr. b-lið 3. mgr. 83. gr. laga nr. 91/1991.

Dómkröfur stefnanda eru, að stefndi verði dæmdur „til greiðslu skuldar, að fjárhæð 1.243.056,50 kr., auk dráttarvaxta skv. III. kafla laga nr. 25/1987 frá 6. maí 1994 til greiðsludags. Þá er og krafist vaxtavaxta skv. 12. gr. s. l., er leggist við höfuðstól á tólf mánaða fresti, í fyrsta sinn 6. maí 1995. Loks er krafist málskostnaðar að skaðlausu að mati réttarins“.

Dómkröfur stefnda eru aðallega, að málinu verði vísað frá dómi og stefnandi dæmdur til að greiða stefnda málskostnað að mati dómsins, til vara, að stefndi verði sýknaður af öllum kröfum stefnanda og stefnandi dæmdur til

að greiða honum málskostnað að mati dómsins, til þrautavara, að kröfur stefnanda verði stórlega lækkaðar og málskostnaður felldur niður“.

I.

Stefnandi kveður mál þetta vera höfðað til greiðslu á eftirstöðvum fjögurra samhljóða veðskuldabréfa, út gefinna 30. maí 1991 af Berki hf. til Gerðis hf., og segir, að 13. og 19. ágúst sama ár hafi bréfin verið framseld honum. Að sögn stefnanda tókst Gerði hf. á hendur sjálfskuldarábyrgð á skuldabréfunum við framsalið, og kveður hann bréfin árituð í þá veru. Þá segir, að bréfin séu tryggð með 3. veðrétti og uppfærslurétti í fasteigninni nr. 4 við Hjallahraun í Hafnarfirði, einingu merktri 0104, 9,96% heildar eignarinnar.

Stefnandi segir, að bréfin hafi upphaflega verið að fjárhæð 500.000 krónur hvert, bundin lánskjaravísitölu með grunnvísitölu 2274 stigum og með 7% ársvöxtum og skyldu greidd með 20 afborgunum á 6 mánaða fresti, í fyrsta sinn 20. desember 1991. Að sögn stefnanda kveða skilmálar skuldabréfanna á um, að höfuðstóll skuldarinnar breytist í hlutfalli við breytingar á vísitölu frá grunnvísitölu til fyrsta gjalddaga og síðan í hlutfalli við breytingar á vísitölu milli síðari gjalddaga og að gert sé ráð fyrir, að höfuðstóll skuldarinnar sé reiknaður út á hverjum gjalddaga, áður en vextir og afborgun er reiknuð út. Þá segir, að skuldabréfin hafi ákvæði að geyma þess efnis, að verði dráttur á greiðslu afborgana eða vaxta fram yfir gjalddaga, sé heimilt að telja allar eftirstöðvar skuldarinnar fallnar í gjalddaga fyrirvara laust. Enn fremur sé ákveðið, að þá verði að greiða hæstu lögleyfðu dráttarvexti af höfuðstól skuldarinnar frá þeim tíma, er skuldin af þessum ástæðum hafi fallið í gjalddaga.

Stefnandi segir, að með kaupsamningi, dagsettum 20. júlí 1990, milli Gerðis hf. og Hrímfells hf., kt. 640169-2579, um kaup hins síðarnefnda á hluta af fasteigninni Hjallahrauni 4, Hafnarfirði, sé ákvæði um, að Hrímfell hf. taki á sig skuldina skv. bréfunum, og hafi það verið samþykkt af hálfu Íslandsbanka hf. Þá hafi skv. Hlutfélagaskrá 12. desember 1990 nafni Hrímfells hf. verið breytt í Eignabankinn hf., og 11. desember 1991 hafi nafni félagsins aftur verið breytt og þá úr Eignabankinn hf. í Eignasjóðurinn hf., kt. 640169-2579, Aðalstræti 9, Reykjavík. Stefnandi kveðst reisa málsókn þessa á greiðsluforði Hrímfells hf., nú Eignasjóðsins hf., sem fram komi á þessum kaupsamningi. Stefnandi kveðst hafa tilkynnt stefnda um gjalddaga afborgana, og hafi stefndi greitt án athugasemda tvær fyrstu afborganir 20. desember 1991 og 20. júní 1992. Hins vegar hafi ekki verið greitt á gjalddaga 20. desember 1992, og hafi skuldabréfin þá verið gjaldfelld samkvæmt skilmálum. Þá segir, að fasteignin að Hjallahrauni 4, sem stóð að veði fyrir

greiðslu skuldarinnar, hafi verið seld nauðungarsölu 25. nóvember 1993, og hafi 2.263.044 krónur af söluverði eignarinnar greiðst upp í lýsta kröfu stefnanda.

Þá er uppboðið var haldið 25. nóvember 1993, kveðst stefnandi hafa gert boð í eignina og sýslumaður tekið boði sínu 27. apríl 1994, er hæstbjóðandi stóð ekki við boð sitt. Stefnandi kveður sýslumann hafa afsalað stefnanda eigninni 6. maí 1994, og sama dag hafi stefnandi ráðstafað uppboðsandvirðinu, sem kom í hans hlut, svo að honum reiknist til, að eftirstöðvar skuldarinnar nemi 1.243.056,50 krónum, sem séu stefnufjárhæðin.

Stefnandi upplýsir, að með úrskurði Héraðsdóms Reykjavíkur 13. desember 1994 hafi bú Gerðis hf. verið tekið til gjaldþrotaskipta og stefnandi lýst kröfu sinni í búið. Þess vegna sé málsókn í þessu tilviki ekki beint gegn Gerði hf.

II.

Stefndi krefst þess aðallega, að málinu verði vísað frá dómi. Munnlegur málflutningur um þá kröfu fór fram 18. þ. m., og er sá þáttur málsins nú til umfjöllunar.

Stefndi telur, að stefnan fullnægi ekki kröfum 80. gr. laga um meðferð einkamála nr. 91/1991, þar sem málavöxtum sé ranglega lýst og beri ekki saman við gögn málsins. Þá séu ótvíræðir útreikningar ekki lagðir fram kröfu stefnanda til sönnunar og skýringar, en greiðslum beri ekki saman í úthlutunargerð og útreikningum. Stefnandi telur, að málið sé ekki í réttum farvegi sem skuldabréfamál að hætti XVII. kafla laga um meðferð einkamála nr. 19/1991, þar sem stefndi hafi ekki áritað fram lögð skuldabréf, og stóði stefnandi ekki að vísa til kaupsamnings milli stefnda og þriðja manns í því sambandi.

Stefnandi telur stefnu sinni í engu áfátt, og megi af efni hennar ráða allt, sem máli skipti. Nákvæm reikningsskil séu gerð í stefnu og á fram lögðum skjölum við þingfestingu málsins. Skuldabréfin sjálf beri með sér, hvað hafi fengist greitt við úthlutun uppboðsandvirðis, og reikningur, dskj. nr. 13, greini lið fyrir lið kröfufjárhæð. Stefnandi vísar til fordæma, Hrd. VII. bindis, bls. 294, og Hrd. LIV. bindis, bls. 691, sem af megi ráða, að stefndi hafi með því að taka að sér greiðslu skuldabréfanna, eins og viðurkennt og óumdeilt sé með kaupsamningi þeim, er hér um ræðir, tekið á sig persónulega ábyrgð á skuldinni, enda hafi eignarheimild stefnda að Hjalla-hrauni 4 verið þinglýst með þeim skilmálum. Málið sé því réttilega höfðað sem skuldabréfamál að hætti XVII. kafla laga um meðferð einkamála nr. 91/1991.

Stefndi segir hækna þá ályktun, sem dregin sé í framangreindum dóma-

fordæmum, og vísar í því sambandi til greinar Þorgeirs Örlygssonar í Tímariti lögfræðinga, 1. hefti 42. árg. 1992.

III.

Stefnda má ljóst vera, hvernig mál þetta er í pottinn búið, enda hefur stefnandi ekki sniðgengið skilyrði 1. mgr. 80. gr. laga um meðferð einkamála nr. 91/1991. Á hinn bóginn eru veðskuldabréfin, sem stefnandi byggir á, ekki árituð í nafni stefnda, og verður ekki beinlínis ráðið af kaupsamningi þeim, er hér um ræðir og dagsettur er 20. júlí 1990, að stefndi hafi fallist á, að reka mætti mál út af skuld og veðsetningu, sem til átti að stofna á 3. veðrétti eignarinnar 30. maí 1991, samkvæmt reglum XVII. kafla laga nr. 85/1936, sem þá voru í gildi. Stefnandi hefur bent á hugsanlegar varnir, sem m. a. eru reistar á ákv. 1. mgr. 57. gr. laga um nauðungarsölu nr. 90/1991. Ekkert hefur komið fram um, að stefnandi samþykki, að stefndi komi að frekari vörnum en um er getið í 118. gr. laga um meðferð einkamála nr. 91/1991. Við svo búið þykir rétt að vísa máli þessu frá dómi.

Eftir þessum úrslitum er rétt, að stefnandi greiði stefnda 35.000 krónur í málskostnað, og hefur þá ekki verið tekið tillit til virðisaukaskatts.

Páll Þorsteinsson héraðsdómari kveður upp úrskurð þennan.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Máli þessu er vísað frá dómi. Stefnandi, Íslandsbanki hf., greiði stefnda, Eignasjóðnum hf., 35.000 krónur í málskostnað.
